

PŘEDMLUVA

Požadavek velkých terénních odkryvů celých sídlištních komplexů z hlavních úseků pravěkého vývoje lidstva vytýčila již meziválečná generace předních evropských prehistoriků. Ne vždy a ve všech etapách pravěku, které lze právem považovat za klíčové, je tento požadavek naplňován. S plánovitým rozmyslem a v souladu s opravdovými potřebami československé archeologie se po roce 1948 organizovaly velkoplošné archeologické výzkumy také na území ČSSR. Výzkumy neolitických sídlišť nebyly v tomto směru opomíjeny, neboť od samého počátku se počítávala i u nás potřeba podrobného rozpracování otázek vzniku produktivního způsobu života, počátků zemědělské výrobní civilizace. Věhlasu nabyly záhy výzkumy na lokalitách v Bylanech u Kutné Hory, v Mohelnici na Zábřežsku, v Lužiankách u Nitry, následovalo Štúrovo na jižním Slovensku, jihomoravské Vedrovce atd. O něco později k významným neolitickým lokalitám přistoupily i Těšetice—Kyjovice na Znojemsku.

Výzkumy lengyelského osídlení mladšího neolitu zůstávaly poměrně dlouho v pozadí. Zvláště pro území jihozápadní Moravy, kde od přelomu 19. a 20. stol. Jaroslav Palliardi a František Vildomec rozvíjeli pozoruhodnou výzkumnou aktivitu, byla stagnace procesu poznání na tomto poli citelná; z domácích míst i ze zahraničí se na potřebu kontinuity výzkumů památek lengyelské civilizace jižní Moravy často poukazovalo. Avšak teprve od druhé poloviny 60. let se práce v tomto směru oživily. Katedra archeologie brněnské filozofické fakulty, jejíž výzkumná činnost za vedení prof. dr. F. Kalouska byla dlouhodobě orientována na Znojemsko a dolní Podyjí, měla k navázání na palliardovsko-vildomcovské tradice ze všech moravských vědeckých pracovišť nejbližší. Bylo jen otázkou příznivých okolností a času, aby se tohoto úkolu podjala.

Po ověření příznivých podmínek pro výzkum na sídlišti v Sutnách u Těšetic—Kyjovic (okr. Znojmo) v roce 1964 jsem roku 1967 zahájil za podpory vedení katedry i filozofické fakulty UJEP a ve spolupráci s ředitelem Jihomoravského muzea ve Znojmě PhDr. Vědomilem Vildomcem na tomto nalezišti systematický velkoplošný výzkum. Již první výsledky ukázaly na mimořádný význam lokality. Na místě se začala budovat vědeckovýzkumná stanice a kolem ní se počal soustřeďovat kolektiv spolu-

pracovníků — archeologů i představitelů příbuzných oborů. Od samého začátku se na terénních pracích podílela i řada posluchačů archeologie brněnské katedry, z nichž někteří se postupně stali i členy těšeticko-kyjovického pracovního kolektivu. Spolu s V. Vildomcem jsem od počátku celý výzkum řídil; při organizačních pracích nám účinně pomáhali Pavel Koštuřík a Miroslav Bálek. K nim postupně přibývali M. Štaffová, E. Kazdová a H. Palátová. PhDr. Pavel Koštuřík, CSc., PhDr. Eliška Kazdová, CSc., Ing. Miroslav Bálek a Hana Palátová se později stali členy užšího týmu vedení výzkumu.

Výsledky odkryvů osady lidu s moravskou malovanou keramikou u Těšetic—Kyjovic byly postupně předběžně zveřejňovány. Pokusili jsme se připravit také jednotnou metodiku vyhodnocení, zvl. pokud jde o keramiku, i co se týká ostatních kategorií památek.

Předkládaná práce PhDr. Elišky Kazdové, CSc., je prvním svazkem připravovaných monografií, v nichž by se postupně měla zveřejnit základní závazná fakta o životě lidu s neolitickou malovanou keramikou v osadě v Sutnách spolu s nejnntnějším výběrem archeologického pramenného materiálu. Vzhledem k využití numerické deskripce pramenů a jejich statistického zpracování je možné materiálovou část svazku omezit na minimum a využít takto získaného prostoru k hodnocení tématu v širších souvislostech celého lengyelského okruhu neolitické Evropy. V tomto smyslu je práce E. Kazdové především příspěvkem k nové koncepci vývoje mladšího neolitu ve střední Evropě, příspěvkem, který vychází z výzkumu klíčové lokality jižní Moravy, ale neomezuje se jen na ni. Při veškeré pramenné hodnotě má toto dílo především historický význam, podložený veskrze objektivizovanou archeologickou analýzou.

Práce je dílčím výstupem vědeckovýzkumného úkolu č. VIII-7-8/01-08, řešeného v 7. pětiletce na katedře archeologie a muzeologie FF UJEP v Brně. Týká se zpracování šesti velkých hliníků osady staršího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou. Nese pečeť dlouhodobé přípravy, využití pečlivé grafické dokumentace, bohaté zásoby literárních pramenů i spolupráce s dalšími odborníky, zvláště s matematikem a fyzikem. Přináší závazné příspěvky k problému vývoje materiální kultury lidu s malovanou keramikou a lengyelského komplexu vůbec. Nový vývojový model, k němuž autorka dospěla, bude jistě východiskem dalších prací, ať již se budou týkat přímo lokality u Těšetic—Kyjovic či jiných moravských sídlišť, nebo sumy poznatků ze širší oblasti středního Podunají.

Vladimír Podborský